

Dotaz č. 2: V současné době se moc "nenosí" takové hodnoty, jako je respekt, soucit, upřímnost nebo vděk. Jako by nebyly pro život v dnešní době důležité. Přesto si myslím, že bychom měli už předškolní děti takovýmto, skoro staromódním, hodnotám učit. Jaký na to máte názor?

Odpověď:

Určitě to není v předškolním věku brzo. Možná si to ani neuvědomujete, ale nezáleží na tom, jak moc se snažíte tu správnou věc dítěti říci - děti se totiž přirozeně ztotožní s tím, co vidí, že vy děláte! Budete muset být trpěliví, základy můžete položit brzy, ale aby hodnoty „zakořenily“, budete potřebovat více času než jen předškolní věk.

Jak na to:

1. sepište si seznam hodnot, které považujete za důležité
2. konkrétní příklady, které děti vidí, jim pomohou vypořádat se s abstraktními věcmi, i když ještě neumějí číst, proto vyhledejte obrázky, které hodnoty znázorňují:

- připravte s dětmi „strom hodnot“ - každý list bude mít na sobě napsanou hodnotu a jednoduchý příklad
- např. list „Ochrana přírody“ - recyklujeme papír, abychom chránili stromy
- odvaha: dnes večer budu spát v úplné tmě
- empatie - dovedu si představit, jak bych se cítil, kdyby se toto stalo mně
- odpouštění - to je v pořádku, vím, že jsi to neudělal schválně
- štědrost - podělím se o své sušenky
- upřímnost - omlouvám se, tohle jsem rozbil
- spravedlnost - budeme se střídat

3. určete si „zlaté pravidlo“ a často ho připomínejte : „Chovejte se k ostatním tak, jak byste chtěli, aby se ostatní chovali k vám
4. vysvětlujte dětem, proč děláme to, co děláme, včetně našich niterných pocitů a pohnutek . „Střídejte se, abyste si to oba užili. Když se nedomluvíte, hod'te si korunou, at' vidíme, kdo pojede jako první a kdo bude začínat příště..“
5. „přistihněte“ děti, když jsou hodné, pochvalte je tak, abyste pomocí zvolených slov mohli sdělit své hodnoty - „je dobře, že umíš říci pravdu o tom, jak se rozbil ten hrneček. Není lehké přiznat si, že jsi udělal chybu“.
6. odolávejte nutkání děti neustále poučovat, uplácet je nebo peskovat - v zájmu učení hodnot - obrátí se to proti vám! Příklad: matka na hřišti zakřičí na syna : „Je nevychované vbíhat druhým do cesty!“. Syn odpoví :“Je nevychované křičet a ty to víš, mami!“.
7. přiznejte, když uděláte chybu a omluvte se : „Měl jsem špatnou náladu a tak jsem křičel - omlouvám se - příště se zkusím uklidnit než začnu mluvit.“
8. a ještě ve zkratce

- dejte dítěti jednoduché pomocné práce vztahující se ke kolektivu dětí - využívejte funkce „hospodářů“
- udělejte v přítomnosti dětí něco správného - ukažte někomu cestu, otevřete dveře starému člověku...
- předved'te solidaritu - pošlete s dětmi peníze nebo předměty třeba nadaci Pomozte dětem a vysvětlete dětem, kam peníze nebo předměty jdou
- zapojte děti do činností, kde může projevit vlídnost - malé děti budou více soucítit s lidmi, které vidí, než s dětmi na druhém konci světa
- pokud lidé v okolí dítěte demonstrují hodnoty, odlišné od vašich, vysvětlete dítěti, co je důležité pro vás
- naučte děti, které jsou příliš hodné nebo plaché, jaký je rozdíl mezi soucitem a nedostatkem asertivity
- dejte dětem najevo, co je pro vás důležité, i když to není zrovna oblíbené téma - určete jasné hranice a držte se jich pomocí pozitivních výchovných metod
- naučte děti cenit si věci, které se nedají koupit v obchodě...
- zapojte děti do dobročinných aktivit - hrabání listů u nemocné sousedky, darování hraček do azylového domu apod.

Závěrem:

Proces, ve kterém se dítě učí hodnotám, je náročný, obtížný a také nepohodlný - ale stojí za to. Děti takto vychovávané si také vyvinou smysl pro sebeúctu a lépe odolávají tlaku vrstevníků. Studie ukazují, že milé a soucitné děti jsou nejen úspěšné, ale také oblíbené. Tak do toho.